

Van Accra tot Tokio

Van Accra tot Tokio

Ellen van der Mark

Schrijver: Ellen van der Mark
Coverontwerp: Ellen van der Mark
Foto's voorzijde omslag: Ellen van der Mark
Foto achterzijde omslag: Lisa de Raadt
ISBN: 9789402134391
© Ellen van der Mark

Ghana, december 2002.

“Je komt toch wel?!” vraagt Marijke bij het afscheid aan haar voordeur. “Natuurlijk!”, antwoord ik.

Het is december 2002. Marijke gaat met haar gezin voor vier jaar naar Ghana.

Het is mijn eerste zelfstandige beslissing na de scheiding, nu drie maanden geleden.

Al zal het nog iets meer dan een jaar duren voordat we gaan, de voorpret is meteen begonnen.

Ik begin de volgende dag een dagboek bij te houden, waarin ik alles opschrijf wat met de reis of Ghana te maken heeft.

Zo verdiep ik me een beetje in de geschiedenis van het land. Ghana is een land waar je nu niet elke dag iets over hoort of leest.

Het koninkrijk wordt rond 700 gesticht door de Soninké. Hun inkomsten danken zij voor een belangrijk deel aan de handelsroutes die door de Sahara lopen. Hierlangs worden goud en ivoor vanuit het zuiden aangevoerd, wat in het noorden op de markten weer verhandeld wordt.

De grootste etnische groep, de Akan, hebben sinds de veertiende eeuw een belangrijke rol in de samenleving.

Het eerste contact tussen deze volksstammen en de Europeanen vindt plaats in 1471, als de Portugezen zich vestigen in dit gebied. In die tijd heette Ghana nog Goudkust.

Rond het jaar 1500 wordt het Ashanti-koninkrijk gesticht. Zij bezitten grote voorraden goud.

In 1621 richten de Nederlanders in Ghana de WIC op, de West-Indische Compagnie, het begin van de slavenhandel. De Europeanen kopen deze slaven onder andere van de Ashanti, die deze gevangen hebben in omliggende gebieden.

De Nederlanders veroveren in 1637 het Fort Elmina op de Portugezen. Dit blijft tot 1872 in Nederlandse handen.

In de negentiende eeuw vallen de Britten Ghana binnen, zij winnen de slag om het land van de Ghanezen en in 1901 krijgt het land de status van Britse kolonie en wordt vanaf dat moment de ‘Gold Coast’ genoemd.

In maart 1957 wordt Kwame Nkrumah de eerste minister-president van Gold Coast en daarmee komt er een eind aan de koloniale

overheersing en krijgt het land officieel de naam Ghana. Hiermee is Ghana het eerste Afrikaanse land dat zijn onafhankelijkheid terug krijgt.

Vervolgens wordt het land in 1960 een republiek met nog steeds Nkrumah als president.

In juni 1979 volgt een staatsgreep van het leger. Dit onder leiding van Jerry Rawlings.

Uiteindelijk trekt het leger in 1981 alle macht naar zich toe en Rawlings wordt president.

Economisch herstel zet in en Rawlings is geliefd onder de Ghanezen. Zo komt er een grondwet en in december 1992 wordt Ghana een democratie.

Onderweg in het vliegtuig vind ik het ineens eng; alleen met mijn drie zoons Reinier, tien jaar, Olivier, negen jaar en Rogier, zes jaar, onderweg naar Afrika! Waar begin ik aan?

Een half uur voor de landing komen de tot dan toe voornamelijk slapende passagiers in actie. Men gaat zich op maken, letterlijk en figuurlijk, voor het nu snel naderende weerzien met hun familie of vrienden in Ghana.

Complete kapsels worden opnieuw weer in model gebracht en lippenstiften gaan van hand tot hand. Nog even de kleding glad strijken en iedereen is er klaar voor.

Als het vliegtuig bij de landing de grond raakt pakt een Afrikaanse man de schouder van Olivier.

“Welcome to Africa!” zegt hij tegen hem.

Door deze woorden voel ik meteen tranen van ontroering in mijn ogen en is mijn angst op slag verdwenen.

Marijke heeft in een mail kort voor ons vertrek nog gezegd dat de hal van het vliegveld verbouwd wordt en zij ons daardoor dus pas buiten zullen zien.

“Er wordt veel geschreeuwd, maar er gebeurt niets. Gewoon doorlopen naar buiten.” luidt haar advies.

Ik ben dan ook verbaasd om als enige mensen in de aankomsthal Dirk en de drie kinderen te zien staan. Opgelucht lopen we naar hen toe.

Met z'n allen lopen we naar buiten, waar een geüniformeerde beamtbe met een hoofdknik Dirk een ‘Merry Christmas’ toewenst.

“Ken je hem?” vraag ik.

“Nee, ik heb hem net een tientje gegeven om binnen te komen”
antwoordt Dirk.

Buiten staan honderden Ghanese mensen om hun aangekomen familie te verwelkomen.

Het is overweldigend: warmte, donker, honderden mensen en...in Afrika!

Mannen beginnen aan onze koffers te trekken. Iedereen biedt zich aan als taxichauffeur.

We houden elkaar vast, want we worden hierdoor bijna onder de voet gelopen.

Dirk heeft hier ervaring mee en wijst meteen een paar mannen aan die met de koffers mogen helpen.

Eenmaal in de auto-met-chauffeur van Dirk rijden we weg van het vliegveld. Ik kijk ondanks dat het donker is mijn ogen uit en probeer tijdens de rit al zoveel mogelijk in me op te nemen.

Het is inmiddels één uur 's nachts als we in bed liggen, maar door alle indrukken is er van moeheid geen sprake.

Midden in de nacht begint er ineens een vogel een uitgebreid fluitconcert ten gehore te brengen en tegen de ochtend hoor ik de eerste geluiden van de ontwakende stad.

Als het helemaal licht is zien we door het slaapkamerraam de enorme tuin met allerlei soorten exotische fruitbomen en bloemen.

Na het douchen loop ik op blote voeten naar beneden. De treden van de trap voelen nog warm door de warmte van de vorige dag.

Er is een enorme keuken in het huis, het domein van kok Steven. We ontbijten in de eetkamer en daarna is het tijd om op pad te gaan naar het dorp Weta, gelegen in de Volta-regio.

Marijke heeft mij namelijk vier weken voor vertrek gevraagd of ik het leuk zou vinden om mee te gaan naar een begrafenis waarvoor zij een uitnodiging heeft gekregen.

“Het is een hele belevenis.” zegt ze.

Het dringt pas later tot mij door dat dat dus pas over een maand is.

Hoe kan men nu al weten dat er dan een begrafenis plaats zal vinden?

Op mijn email met daarin deze vraag antwoordt Marijke dat men in Ghana meestal niet genoeg geld heeft voor een begrafenis. De familie moet dan eerst het bedrag voor de begrafenis bij elkaar sparen.

Er kan soms wel zes maanden zitten tussen het overlijden van iemand en zijn uitvaart. De overledene wordt tot die tijd in een vriezer gelegd.

We worden door James, de chauffeur van Marijke, naar de plechtigheid gebracht.

Deze vindt plaats op een terrein tussen de bomen. Er zijn twee grote met riet overdekte zitruimten. Onder de rechter overkapping zitten al wat nabestaanden en onder de linker wordt gezongen en getrommeld. Alle mensen dragen kleding die speciaal voor deze gelegenheid van dezelfde stof gemaakt is.

Onder een enorme boom zitten twee stamhoofden. Om hun blote schouders hebben zij kleurrijke doeken geslagen.

Ik vond het niet passend om mijn fototoestel mee te nemen naar een begrafenis, maar Reinier heeft wel een fototoestel in zijn hand. Een kleine camera.

Een van de mannen ziet dat en vraagt of Reinier een foto van hen wil maken. Dit wil Reinier natuurlijk wel, maar hij moet nog even wachten. De heren willen eerst de mooi gekleurde doeken opnieuw heel zorgvuldig om hun lichaam slaan. De foto is goed gelukt en hangt nog steeds in de woonkamer. Onze eerste foto in Ghana.

Alle aanwezigen geven ons een hand en verwelkomen ons. We krijgen door iemand een fotootje van de overledene op onze borst gespeld. Boven de foto staat 'Rest In Perfect Peace'. Eronder staat dat zij tweeëntachtig jaar geworden is.

Overal spelen kinderen en we worden door een van hen meegenomen naar witte plastic tuinstoelen, die onder een oranje luifel staan.

Reinier, Olivier en Rogier krijgen een flesje frisdrank. Reinier zit als een echte reiziger wat onderuit in het stoeltje uit het flesje te drinken, petje op het hoofd, de omgeving in zich opnemend.

Op de achtergrond klinkt de stem van een man die door een microfoon steeds informatie geeft. Als wij ook die kant op gaan zien we op een tafel een grote kartonnen doos staan met in de bovenkant een opening. De doos is feestelijk ingepakt in 'Happy Birthday'-papier. De bedoeling is dat alle genodigden hier een envelop met inhoud in doen. Dit als bijdrage aan de kosten van de uitvaart.

Marijke geeft haar envelop aan de man met de microfoon. Deze maakt de envelop open en pakt meteen de microfoon, die een enorm lang oranje snoer heeft, van de tafel. Hij roept hierin de naam van Marijke en het bedrag wat in haar envelop zit.

We worden meegenomen naar een met gordijnen bekleed hokje dat tussen de bomen staat. De ingang hiervan is bekleed met allerlei

soorten vitrage, met als speciale versiering een kanten rand met treinlocomotiefjes.

Hier heeft de overledene gelegen, maar vanwege de hoge temperatuur is zij naar binnen gebracht.

Wij gaan bij de met riet overkapte ruimte staan en na een aantal minuten beginnen de vrouwen prachtig te zingen, begeleid door de trommelende mannen. Dit veroorzaakt meteen kippenvel op mijn armen en ik voel zelfs tranen in mijn ogen.

Marijke, Reinier, Olivier en ik kijken onze ogen uit. Rogier en Pim, het zoontje van Marijke, beiden zes jaar, spelen met de Afrikaanse kinderen. Zij vegen met palmladeren het terrein een beetje aan. Dat zullen we tijdens onze tijd in Ghana steeds weer zien; waar we komen worden we binnen een minuut omringd door soms tientallen kinderen.

De dag erna vertrekken we voor een tocht met de auto van een aantal dagen. De eerste stop zal Aflao zijn, een dorp aan de grens met Togo. Omdat het nogal warm is laten we de zes kinderen even afkoelen in de Atlantische Oceaan. Dit onder grote belangstelling van een groep Ghanezen. Zelf gaan zij namelijk niet graag de zee in.

In Aflao woont familie van James, de chauffeur. Zij wonen op het strand tussen de palmbomen.

Zodra zij ons zien klimt een van hen meteen een palmboom in om wat kokosnoten voor ons te plukken, die vanuit de top naar beneden gegooid worden.

Kapje eraf, rietje erin en je hebt een heerlijke dorstlesser. Dit nuttigen wij ter plekke, omringd door het halve dorpje.

De moeder van James heeft een kruidenkraampje op de markt van Aflao. Grote manden met een keur aan kruiden staan op de grond en ook ligt er hier en daar op het zand wat koopwaar uitgestald.

James vraagt of ik een foto van zijn moeder wil maken, want zij heeft geen foto van zichzelf. Vanzelfsprekend pak ik meteen mijn camera. Of ik nog even wil wachten. De moeder van James wil eerst haar haar zorgvuldig opnieuw in model brengen.

Samen met haar pleegdochter poseren ze lachend voor de foto. Het meisje is jaren geleden door een bekende bij de moeder van James achtergelaten. Sinds die tijd woont het meisje bij haar in huis.

's Middags rijden we in noordelijke richting naar het piepkleine dorpje Tafi, gelegen in de Volta-regio. Hier leven vele Mona-ape. Deze apen

zijn beschermd omdat men denkt dat zij boodschappers van de goden zijn.

In de tijd dat wij Ghana bezoeken is deze plek een van de eerste vormen van ecotoerisme in het land en verkeert nog helemaal in de beginfase.

Na het tekenen van het gastenboek worden we naar twee rondavels gebracht die een stukje verderop naast elkaar in de bush staan.

'Room 1' en 'Room 2' staat bij allebei boven de deur. Meteen volgeboekt dus want er zijn er maar twee.

Binnen staan twee stapelbedden. De uitgezakte veren bodems van de bovenste bedden hangen bijna vijftig centimeter onder het bed zelf. Wel liggen er keurig schone lakens en handdoeken op stapeltjes op de bedden. Een ventilator draait aan het plafond. Er is geen toilet, we kunnen buiten van het struikgewas gebruik maken.

De kinderen vergapen zich aan de meest bijzonder gekleurde tropische insecten die in de kamers rondkruipen.

Wanneer je vandaag de dag een bezoek aan dit dorp brengt, tref je een guesthouse met zes kamers voorzien van moderne toiletten en douchruimtes. Lakens zijn aanwezig, wel moet je een eigen handdoek meenemen.

's Avonds eten we rijst met hete eieren, dat is inbegrepen bij de boeking. Daarna poetsen we buiten onze tanden onder de oranjekleurige maan en gaan nog even naar het natuurtoilet. Dit alles onder begeleiding van een enorm krekelorkest.

In alle vroegte wordt er de volgende ochtend op de deur geklopt. "Monkey's, lady!" roept de gids.

Onder zijn leiding maken we een wandeling door het bos. De monapen springen van tak naar tak in de bomen en eten van de kleine rode bloemetjes die daarin groeien. Hierin zit lekker zoet vocht. Lopend over het pad komt een groep vrouwen en kinderen ons tegemoet. Op het hoofd emmers water en teilen gevuld met natte schone was.

De kleding hebben zij gewassen in het riviertje, waar wij natuurlijk even willen kijken. Dit tot groot vermaak van de aanwezige kinderen uit het dorp. Zo soepel als zij met zware dingen op het hoofd het hellende glibberige paadje opkwamen, zo onhandig lopen wij daarover glijdend naar beneden.

We lopen terug door het dorpje. Meisjes stampen fufu, een mengsel van cassave en groene kookbananen, met een grote houten stok in een houten kom. Zo ontstaat er een zetmeelmasa die in vele gerechten gebruikt wordt.

Verderop zitten twee kleine jongetjes helemaal ingezeept in een teil water.

Bij onze slaapgelegenheid staat onder een enorme ronde rieten overkapping zonder muren, een gedekte tafel. Hier gaan we ontbijten. Er staat een enorme pan dampende maïspap, een bakje met plakjes wit stokbrood, een schotelkje met boter en een bakje suiker.

Als we bijna klaar zijn met het ontbijt schuiven de gids en een vriend van hem ook aan de tafel aan. De pap die over is scheppen zij op een bord en genieten hier met volle teugen van.

De rest van de dag spelen de kinderen met elkaar en wandelen we nog wat in de bosrijke omgeving.

Na het avondeten horen we trommels en zingende vrouwen. We gaan op onderzoek uit. Voor de kerk zingen vrouwen die worden begeleid door mannen op de trommels. Het klinkt prachtig.

In de kerk zitten op hun best geklede mannen, vrouwen en kinderen. Ook daar wordt gezongen.

Naast de kerk zit een oude blinde man op een bankje. Dit is de Storyteller. Steunend met zijn handen op zijn wandelstok begint hij het verhaal van de spin Anansi te vertellen. Marijke vertaalt het voor de kinderen.

De verhalen over Anansi komen oorspronkelijk uit Ghana. Anansi betekent spin in het Akan, een taal die in delen van Ghana gesproken wordt.

Anansi is een beetje een schurkachtige spin. Hij wil iedereen te slim af zijn, zelfs zijn eigen vrouw en kinderen. Als hij er zelf maar goed vanaf komt.

Na dit verhaal, wat de man vol passie vertelt, maken we ons op voor onze laatste nacht in dit dorp.

De volgende dag rijden we noordwaarts naar de watervallen van Wli. Hier komen een aantal watervallen samen, waarvan er enkele in Togo ontspringen.

We kunnen even heerlijk afkoelen onder deze enorme jungledouches. De omgeving is prachtig. Er groeien wilde ananassen en er is een vlindervallei. We worden omringd door tientallen prachtige vlinders.

Op een gegeven moment hebben we een luxeprobleem: we moeten ons een weg banen door de vele vlinders. Heel bijzonder. We staan midden in een gekleurde wolk van deze fladderende diertjes. In de middag rijden we terug naar Accra voor een rustdag in de tropische tuin van Marijke. Zittend op de enorme veranda, waarop een bankstel en complete eethoek staan, geniet ik van de prachtig gekleurde bloemen, die wij in Nederland alleen als kamerplant kennen. De kinderen spelen op het klimrek en gaan van het glijbaantje dat in het gras staat.

Het huis staat niet ver van het vliegveld van Accra. Vanuit onze slaapkamer zie je de verkeerstoren staan. In de tuin hoor je ook steeds de oproepen voor de reizigers en het starten van de motoren. Heel apart.

In de middag blijven de kinderen thuis onder toezicht van Jane. Zij zorgt overdag voor de kinderen van Marijke als zij aan het werk is en draagt zelf haar schattige baby'tje in een geruite doek op de rug. De twee kleine voetjes steken onder de armen van Jane naar voren.

Ik ga de stad in met Marijke. We beginnen in een winkeltje vol beelden, sieraden en Ghanese kleding. Een El Dorado.

Ik koop een houten beeld van een vogel en een aantal van de typisch glazen Ghanese kralen. Deze kleurrijke kralen zijn gemaakt van gerecycled glas, voornamelijk flessen. Ook zie ik een aantal koperen figuurtjes die ik thuis aan het nog te maken Ghanese kralengordijn kan hangen.

Na deze aankopen moet Marijke nog wat boodschappen doen. Dit doen we in een soort fastfoodwinkel annex bakkerij en supermarkt. Hier zie je ineens heel veel blanken, zij zitten aan tafeltjes aan de hamburgers met cola.

Reinier, Olivier en Rogier hebben hier vrijwel nog geen blanke mensen gezien.

Toen we gisteren op de terugweg waren vanuit de Volta-regio, stopten we om even naar Nederland te bellen, kwam er net een trotro langs.

Dit zijn kleine busjes die je kunt aanhouden om in te stappen.

Toevallig zaten daar een paar blanke mensen in.

"Hé! Blanken!" riep Reinier.

's Avonds kijken we nog naar de televisie. De nieuwslezer, gekleed in een Ghanese doek, dus met een blote schouder, neemt het laatste nieuws door. Dit nieuws komt vooral uit Ghana zelf.

Op 24 december vertrekken we in westelijke richting langs de kust naar Anomabo. Een plaatsje wat ooit een belangrijk centrum voor de slavenhandel was. Dit is nog te zien aan de vele forten in de buurt. De rit er naar toe is prachtig. In de vele dorpen met hun markten zien we ontzettend veel zwarte vrouwen. Deze vogels vinden vooral bij de markten resten eten.

Het resort is niet van het soort dat je in Europa in drukke vakantieoord ziet. Dit is een geweldige Afrikaanse versie. De verlichting buiten bestaat uit lantaarns met kaarsen die in de palmbomen hangen. Overal staan huisjes met rieten daken. Ik zit samen met de jongens in een huisje van oranjebruin geschilderd leem met een bruin rieten dak. Het staat tussen de palmbomen op het witte zand.

Die middag zitten we lekker op het strand. James glijdt talloze keren met de kinderen vanuit de lange lage branding op een board het strand op.

We vinden veel zanddollars, een soort muntvormige zee-egels met een bloemvormig patroon van gaatjes (poriën) op de bovenkant. Ze zijn heel kwetsbaar en breken snel.

Op de veranda van het restaurant, dat vlak bij de branding staat, staat 's avonds een heerlijke maaltijd klaar.

Omdat de meeste gasten reizigers zijn kijk ik mijn ogen uit, mijmerend over hoe zij in Ghana terecht zijn gekomen.

Aan een tafeltje zit een blanke man in een dik schrift te schrijven, een gevuld glas bier staat op een viltje. Even later komt er een vrouw bij hem zitten die eveneens begint te schrijven.

Later zie ik ze naar een Landrover lopen. Op het dak staan allemaal ijzeren kisten en op het portier zit een tekening van Afrika geplakt. Op de andere deur staat hun al afgelegde route geschreven. Ze zijn in Johannesburg begonnen en komen nu uit Togo.

Met z'n allen gaan we voor het naar bed gaan nog even in het zand om een vuur van takken en palmladeren heen zitten, het geluid van de branding op de achtergrond.

Het is eerste kerstdag. Na ontbijt rijden we naar Cape Coast, de hoofdstad van de regio Central. Hier kun je een bezoek brengen aan Fort Cape Coast.

Dit fort, gebouwd in 1653, werd door de Europeanen, waaronder ook de Nederlanders, gebruikt voor de slavenhandel.

De Portugezen wisten dat de Afrikanen lichamelijk erg sterk waren en wilden ze laten werken op de Europese plantages in Zuid-Amerika. Er zaten honderden mannen bijeengepakt in donkere ruimtes in de kelders van het fort. Het enige licht dat zij zagen was van de lantaarn van de bewaker wanneer deze het eten bracht. Slechts af en toe mochten zij kort luchten op een binnenplaats.

Gemiddeld zaten zij zo'n twaalf weken in het fort. De sterksten tussen de 16 en 30 jaar overleefden dit en werden vervolgens geketend via een tunnel naar een schip gebracht.

Op de deur aan het eind van de tunnel hangt een bordje waarop staat 'Door of no return.'

Wanneer het schip nog niet vol was voer men eerst nog langs Angola om daar nog slaven aan boord te laten.

Aangekomen in Zuid-Amerika werden zij op een marktplaats te koop aangeboden.

Dit alles wordt ons uitgelegd door een gids en ik voel me, vooral na het zien van een video, bezwaard dat ik uit Nederland kom.

Als we even later door de donkere ruimtes lopen maakt dit veel indruk. Je voelt hier de geschiedenis rondwaren.

Wanneer de gids de 'Door of no return' opent komen we uit op een stenen plaatsje vlakbij de zee. Er staat een vrouw die ineens Rogier optilt en voor hij het weet hangt hij comfortabel in een doek op haar rug.

Thuis zie ik later op de foto dat op de buitenkant van de deur 'door of return' staat.

Om uit te rusten en bij te komen van de indrukken van die ochtend brengen we de middag weer door op het strand. De kinderen glijden weer met James op de boarden op de glasgroene lage golven. Uren houden ze het vol.

Om half zeven staat in het restaurant van het resort het kerstdiner klaar. We zitten naast de kerstboom. Deze is opgetuigd met allerlei plastic pastelkleurige ballen en kerstfiguurtjes.

Een probleem is de verlichting die het niet doet. Twee obers krijgen een half uur en drie verlengsnoeren later de verlichting aan de praat en dan zitten we met zijn tien in het feestelijke licht van de boom. "Wat een geweldige kerst!" lijken Marijke en ik allebei te denken als we elkaar aankijken.

Maar er worden nog meer sfermakers uit de kast gehaald. Door de ene ober wordt een krukje neergezet en de andere zet er een enorme

draagbare stereo-installatie op. Er gaat een kerst-CD in het apparaat en dan is het plaatje is compleet.

We hebben net het toetje op als we getrommel op het strand horen, waarop het hele restaurant in een keer leegloopt en iedereen het geluid van de trommels opzoekt.

Een groep mannen uit een naburig dorp is al trommelend via het strand bij ons restaurant aangekomen.

Het bonfire brandt al weer op het strand en de mannen trommelen en dansen er op los.

Ineens komt er uit het niets een man aan die, slechts gekleed in een oranje onderbroek, rond het vuur acrobatische bewegingen op de muziek begint te maken.

Daar zitten we dan, met een in allerhaast geserveerde kokosnoot met rietje in de hand.

“Mam, ik denk steeds dat ik droom.” zegt Reinier en ik begrijp hem helemaal.

Het is tweede kerstdag. We zijn onderweg naar Kakum National Park. Dit is een regenwoud met een oppervlakte van 375 vierkante kilometer.

Je kunt er op een hoogte van 40 meter over touwbruggen lopen die via de bomen met elkaar verbonden zijn en totaal een lengte hebben van 333 meter.

We zullen om half twaalf met een gids een wandeling door het park en over de touwbruggen maken. Het is vijf over elf en we mogen pas om kwart over elf een kaartje kopen.

We nemen dan maar even een kijkje in de bezoekersruimte. Daar staat een levensgrote kartonnen foto van een meisje. Het meisje is nauwkeurig uit het karton gesneden, dus het lijkt net of ze er echt staat. Het leuke is dat ze de vogelgids voor Afrika, die ik in Nederland al gekocht heb, in haar hand heeft.

We worden geroepen en de kaartverkoper wenkt ons. Het is kwart over elf, dus de kaartjes kunnen gekocht worden, ‘non-Ghanaian’-tarief.

We komen in een groep met Noord-Ghanezen die hier op vakantie is en met hun familie uit Accra het park bezoekt.

We lopen een stuk door het regenwoud. Vogels fluiten en we ervaren een echt junglegevoel.

Na vijftien minuten beklimmen we een trap met hele brede treden, gemaakt van keien. Het duurt even, maar dan staan we boven bij het begin van de touwbruggen en hebben een geweldig uitzicht. Omdat een van de Ghanese mensen juist op dat moment zijn autosleutels naar beneden laat vallen, kunnen we niet meteen verder. Men wil toch een poging doen de sleutels in de diepte weer te vinden. De sleutels worden helaas niet gevonden en dan beginnen we met de spannende tocht op hoogte.

Als we zo'n twintig meter op de eerste brug zijn, komen we een fotograaf tegen die de kinderen op de foto zet. Na de wandeling is de foto op een doekje afgedrukt, versierd met kraaltjes langs de onderkant.

Na zeven hangbruggen hebben we de route helemaal afgelegd. Een onvergetelijke ervaring om zo tussen en boven boomtoppen te lopen met uitzicht over de jungle.

Op de terugweg naar Anomabo stoppen we voor een lunch bij Hans Botel. Omdat dit maar vier kilometer van het Kakum Nationaal Park ligt, verblijven hier vaak wetenschappers die de flora en fauna van het park bestuderen.

Het hotel-restaurantcomplex staat op houten palen boven het water. Het bestaat uit verschillende gebouwen, welke onderling zijn verbonden via loopbruggen. Als je zit te eten zwemmen de krokodillen niets vermoedend onder je door.

Wanneer we naar het restaurant toe lopen zien we al meteen een krokodil half op de oever liggen. Ik denk een mooie foto te kunnen maken, maar op het moment dat ik de foto wil maken stuift hij op zijn zij met veel gespetter het water in. Dat is even schrikken en geen foto natuurlijk.

Tijdens het eten worden we getraakteerd op tientallen bonte ijsvogels die vanaf de takken van de bomen langs de waterkant onafgebroken het water in duiken en met een vis in hun bek weer boven komen. Op de oever staat een aantal koereigers tussen een stel koeien die daar van het water komen drinken. Een heel aparte combinatie: krokodillen en koeien.

Op het dak van de keuken zit een gier. Je kunt hem nog net niet aanraken. Op het moment dat ik van heel dichtbij een foto wil maken, ontdek ik dat mijn fotorolletje vol is. Ik ben bang dat de gier weg zal vliegen omdat ik zo dichtbij sta. Maar ik kan op mijn gemak het rolletje verwisselen en de foto alsnog maken.

Na een heerlijke lunch beginnen we aan de terugweg. We passeren een enorme markt.

Een koopman klopt op het raam en biedt een nog levende kip aan. Deze zit alvast in een plastic tasje en komt hier net met zijn kop bovenuit. De vogel kijkt ons vanuit de tas verbaasd aan.

Eenmaal terug in Accra staat de dag daarna een bezoek aan de Art-market op het programma.

Sieraden, trommels, houten en stenen beelden, overal waar je kijkt. Zelf ben ik niet zo'n onderhandelaar maar Marijke is er inmiddels goed in geworden.

Ik heb mijn oog laten vallen op een houten nijlpaard van zo'n vijftig centimeter lang, een flinkerd dus.

"Hundred thousand." zegt de beeldenverkoper, het nijlpaard onder zijn arm houdend.

“Oh no, thirty.” zegt Marijke nadat zij de man verbaasd aangekeken heeft vanwege zijn hoge prijs.

Daarvan is de man helemaal in shock. Intussen komt Reinier met een neushoornbeeld aangelopen wat ik ook even bekijk.

“Wil je hem nu nog, want ik zit nu op 25 euro?” vraagt Marijke die door blijft bieden. Verkocht.

Beladen lopen we de markt af. De kinderen allemaal met een trommel en een houten dierenbeeld en verder hebben we nog sieraden en landkaarten van Ghana gekocht. Deze laatste worden ons op de parkeerplaats door een man in een rolstoel aangeboden.

Die avond gaan we naar een concert van Hugh Masekela die optreedt in het National Theatre in Accra. Het zal om zeven uur beginnen. Om kwart voor zeven zitten we echter nog aan tafel bij Marijke thuis.

Ik durf me er niet mee te bemoeien, maar krijg wel het idee dat we veel te laat zullen komen als we nu niet vertrekken.

Kennelijk raadt Marijke mijn gedachten en zegt dat in Ghana alles veel later begint dan staat aangekondigd en bovendien zijn we er zo met de auto.

Om half acht is de zaal inderdaad nog maar half vol. Ik kijk mijn ogen uit. Mensen dragen hun mooiste kleding en vele van hen dragen de traditionele Ghanese kleding.

Een man kondigt vanaf het podium aan dat het concert ‘eight o’clock sharp’ zal beginnen.

Om half negen begint een band Ghanese muziek te maken, niet gehinderd door op het podium lopende technici, die hier en daar de laatste verbindingen leggen. Midden in het nummer komt de pianist aanlopen, die de bandleiden even groet, aanschuift en meteen opgaat in zijn pianospel. Het nummer duurt uiteindelijk vijftientig minuten en klinkt heel gevarieerd.

Een meneer betreedt het podiumtrappetje en vertelt dat de zangeres die eigenlijk zou optreden een keelontsteking heeft. Deze is veroorzaakt door de harmattan, de stofwind die in de droge tijd Saharazand over het land verspreidt. Er komt een prachtig geklede vervangende zangeres met een erg mooie stem, die de sterren van de hemel zingt.

Daarna zien we een kort optreden van een rapper.

Na de pauze komt Hugh Masekela het podium oplopen. De hele zaal is meteen uitzinnig!

Er volgt een waanzinnig optreden van de band samen met Hugh Masekela, die zingt en vervolgens hele stukken op zijn trompet speelt. Dan komen er zo'n honderd kinderen van een jaar of vijftien het toneel oplopen, allemaal in dezelfde kleurige kleding, The Winneba Youth Choir.

De muziek die zij met Hugh maken is heel erg mooi, wat komt door hun warme stemmen.

Na het concert kopen we een CD van Hugh en Marijke vraagt of we hem niet kunnen laten signeren.

"Ja, hoor, loop maar even mee." antwoordt de man achter de tafel.

We lopen achter hem aan door allerlei gangen achter de bühne. Gaan een kleedkamer binnen en staan dan oog in oog met Hugh Masekela, inmiddels gekleed in een Afrikaans shirt.

Na een kort gesprekje schrijft hij iets persoonlijks op onze CD's. "To Ellen. Love, learn and teach."

Daarna volgt een omhelzing en lopen we uitgelaten terug naar de hal.

De ochtend daarna en de volgende dagen zet Marijke de CD op en nog steeds kan ik wegdromen naar Ghana als ik de muziek vandaag de dag weer hoor.

Na het ontbijt gaan we vroeg op weg naar de botanische tuinen van Aburi, zo'n 40 kilometer ten noordoosten van Accra.

Deze zijn in maart 1890 aangelegd door de Britten. Er werd een sanatorium gebouwd waar hooggeplaatste Britten met longproblemen konden kuren.

Tegenwoordig bezoeken vooral de wat rijkere Ghanezen de tuin in het weekend.

De rit er naar toe loopt door bergachtig gebied. De tuin ligt dan ook op een hoogte van zo'n 460 meter.

We zien bomen waarop bromelia's parasiteren en ook de reuzen van het oerwoud, de Silk Cotton Tree.

Deze gigantische bomen kunnen 50 meter hoog worden en zo'n 5 meter breed. De onderkant van de stam waaiert aan alle kanten flink uit, waardoor er ruimtes ontstaan waarin je gemakkelijk met vier personen kunt staan.

In Ghana geldt deze boom als heilig, de olie van de zaden zou een geneeskrachtige werking hebben tegen reuma.

Ineens zien we midden in het bos een helikopter staan, een Sikorsky H-19. Het verhaal gaat dat deze helikopter ooit eigendom was van

Kwame Nkrumah, de eerste president van Ghana. Het is nu een kinderspeelplaatsje, waar de kinderen een tijdje blijven spelen. Hierna rijden we terug naar de stad.

Op straat, en vooral op de markt van Accra, zie je veel mensen lopen met houten vitrinekastjes op het hoofd. Hierin ligt hun koopwaar, meestal broodjes. Het kastje gaat aan de bovenkant open met een klep waardoor het verkochte broodje kan worden gepakt.

Omdat ik dit zulke leuke kastjes vind, gaat James met ons naar een man die hij kent en deze kastjes maakt als beroep.

Hij heeft zijn werkplaats op een markt. Al zijn kinderen kijken nieuwsgierig toe als wij de kastjes bewonderen.

Voor 4,50 euro per stuk koop ik vier kastjes. Door het lage bedrag voel ik me wel een beetje bezwaard, helemaal toen we door de blije familie uitgezwaaid werden.

Na de late lunch zet James Marijke en mij af in een winkelstraat. Hier bevindt zich een stoffenwinkel met een enorm assortiment Ghanese stoffen. Planken en tafels vol met honderden verschillende stapels lappen. Ik koop er een aantal om een spreij en kussenhoezen van te maken.

James is intussen met de kinderen naar de dierentuin van Accra. Deze is aangelegd in 1960 door president Kwame Nkrumah. Pas in 1966 ging de dierentuin open voor publiek.

Het is een kleine dierentuin maar wel met een echte leeuw en met een toegangkaartje van 40 eurocent hebben ze een hele leuke middag. En lekker moe vallen ze die avond snel in slaap.

Vandaag is het 31 december 2002. Oudejaarsdag dus.

's Morgens begint Marijke al met de voorbereiding van het feest waar zo'n 150 mensen zullen komen.

We gaan eerst vuurwerk kopen. Dat is al een avontuur op zich.

Kinderen verkopen het vuurwerk langs de weg. Het ziet er wat armetierig uit. Het is gebroken en vaak is de verpakking opengescheurd. We nemen voor de zekerheid maar iets meer.

Daarna doen we nog een paar laatste boodschappen in de straat bij Marijke, bij de blauwe container, waarin een supermarktje gevestigd is. Op de zijkant staat met witte letters "Our milk" geschilderd. Deze containerwinkels zie je overal in Accra.

De avond ervoor zijn er door een verhuurbedrijf al glazen, bestek, borden, tafels en stoelen afgeleverd.

De tuinman, bewaker en James helpen de rieten meubelen in de tuin en op de veranda te zetten. De grote ronde tafels komen in het gras onder de palm- en mangobomen.

Gestreken witte tafelkleden komen op de tafels en de tropisch gekleurde hoezen worden om de stoelkussens gedaan.

Terwijl ik met de andere kinderen gekleurde papieren slingers maak, schildert Reinier 'Happy New Year 2003' op een grote witte houten plaat die James daarna tegen de muur op de veranda schroeft.

We besluiten even op bed te gaan liggen omdat we toch wel moe zijn door de warmte.

Om half zeven staan we weer op en zien dat de muziekband op de veranda, onder het geschilderde bord van Reinier, hun instrumenten al aan het stemmen is.

Overall in de tuin branden olielampjes, het lijkt wel een filmdecor. Vanaf half negen komen de eerste gasten de tuin in lopen. Iedereen heeft iets te eten gemaakt, waaronder ook twee grote schalen met oliebollen. Er is ook veel Ghanees eten.

De genodigden zijn Nederlanders die in Ghana werken en Marijke heeft ook de mensen die bij haar in en om het huis werken uitgenodigd. Hun familie mag meekomen. De werknemers van de supermarkt in de blauwe container zijn ook van de partij.

De band speelt leuke muziek en in de hele tuin staan swingende en hossende mensen te dansen tussen de oleanders en mangobomen. Op de tuinman na, die ligt te slapen op een houten tuinbank. Hij heeft het aanbod van sterke drank niet kunnen weerstaan.

Ineens klinkt er vuurwerk.

"Happy New Year!!" horen we Apollo, de Ghanese huisvriend, roepen Maar de band is Nederlands en stopt de muziek. Een van hen pakt zijn mobieltje, kijkt er met Europese precisie naar en zegt: "Nee, nog drie minuten!"

Maar Apollo is niet meer te houden en steekt vol overgave zijn vuurwerk af. De Nederlandse muzikant stopt zijn telefoon terug in zijn zak.

"Ach, wat maakt het ook uit! Happy New Year everybody!" roept hij. Gejuich en geknal. Alleen in de tuin, want in Ghana mag op straat geen vuurwerk afgestoken worden.

Daarna omhelzen alle mensen, Nederlanders en Afrikanen, elkaar en wensen elkaar een goed nieuwjaar.

De warmte die hier vanuit gaat zal ik nooit vergeten.

Om kwart voor drie gaan de meeste mensen naar huis. De mensen die er nog zijn steken de handen uit de mouwen en een uur later is alles opgeruimd en afgewassen.

Iedereen is helemaal enthousiast over dit ontzettend leuke feest. Wat een ongelofelijk oud en nieuw hebben we gehad. Het meest bijzondere van mijn leven.

Onze laatste dag in Ghana alweer. We gaan naar de grote Makola-markt. Deze markt bestaat al vanaf 1924 en je vindt er vooral vrouwelijke verkopers.

Je kunt er voor van alles terecht. Vers fruit, verse groente, kleding, schoenen, gereedschap, medicijnen en potten en pannen.

Er wordt bij sommige kramen van alles te koop aangeboden, van houten pollepels tot cross-your-hart-BH's in alle kleuren en maten.

In het gedeelte waar etenswaren worden verkocht liggen enorme huisjesslakken van wel zo'n 10 centimeter groot.

Ik wil er graag een foto van maken, want naast de slakken liggen gebakken "gras cutters" (boscavia's) en gegrilde vleermuizen. Om de foto te kunnen maken kopen we drie van de slakken en een onse gras cutter.

Kortom, we komen ogen te kort.

's Middags brengen we een bezoek aan de compound in Madina, waar James woont. Via een hobbelige weg bestaande uit rode aarde, komen we aan in deze stad, die tegen Accra aan ligt.

James parkeert de auto aan het begin van de weg die naar de compound leidt. We lopen over de zandweg naar de huizen. Daarbij passeren we hele kleine winkeltjes waar voornamelijk etenswaren verkocht worden.

Overall lopen kippen met kuikentjes in de kleuren blauw, groen, roze en geel. Ik begrijp dat deze kuikens een kleurtje krijgen om zo te kunnen zien van wie ze zijn, maar je leest ook dat men dit doet ter bescherming tegen roofvogels.

Het huis van James staat in een blok van vier. De afmetingen zijn 3 bij 7 meter. Hierin woont hij met zijn vrouw en hun drie kinderen.

Onder waslijnen met was door, lopen we naar zijn vrouw, die op de verhoogde drempel van het schuurtje tegenover het huis zit. Deze schuur heeft James gemaakt en wordt gebruikt als keuken. Hierin staan kastjes vol potten en pannen en het fornuis.

Het huis zelf bestaat uit twee gedeeltes: achter de slaapkamer en voor de huiskamer. Als scheiding hangt er een gordijn.

De vrouw van James heeft eten voor ons gemaakt en voor de kinderen zelfs patatjes. Zij genieten hiervan in de woonkamer en kijken op de bank naar een enorme televisie, die een groot deel van de huiskamer in beslag neemt.

Het is allemaal erg gemoedelijk en onder belangstelling van alle jonge poesjes van de compound eten wij de maaltijd van vis met gebakken aardappelen.

De mensen die in de compound wonen zijn erg behulpzaam naar elkaar toe. Iedereen deelt alles met iedereen. Heel bijzonder om te zien.

Terwijl wij daar rondlopen verzamelen zich veel kinderen om ons heen en ze wijzen naar mijn fototoestel. Zij zouden heel graag op de foto willen, want niemand heeft hier een foto van zichzelf.

Wanneer ik het eerste kind begin te fotograferen, komen er ineens van alle kanten moeders hun huizen uit en graaien hun kinderen uit de groep. Even later komen ze weer tevoorschijn in hele mooie kanten zondagse jurkjes of pakjes aan en hun haar is met een ijzeren kam met hele lange tanden in model gebracht.

Ik maak ontzettend veel foto's. Ook groepsfoto's met onze kinderen erbij, met op de achtergrond de schone was die aan de lijn hangt, een koelkast en een vader die buiten op een naaimachine kleding zit te maken.

Marijke neemt een paar maanden later als zij voor vakantie in Nederland is de stapel foto's mee terug en deelt ze in Ghana uit aan degene die erop staat.

"Ik voelde me net Sinterklaas." zei ze later. "Iedereen kwam aangerend en was heel erg blij met de foto's."

Omdat het onze laatste avond in Ghana is heeft Steven, de kok, echt Ghanees gekookt. Iedereen is een beetje zenuwachtig, want de slakken staan ook klaargemaakt in een schaalje op tafel. Inmiddels wel veranderd in een sateetje. De kleintjes eten het op alsof het ook echt een sateetje is. Ik kauw er wat langer op, want dit is wel even wennen.

Met weemoed in het hart rijden we de volgende middag naar het vliegveld. Op de radio in de auto klinkt Sunshine Day van Osibisa. Tijdens de korte rit neem ik alles nog eens in me op. Het drukke verkeer, de vele voetgangers in kleurige kleding, de jongetjes die

plastic zakjes gevuld met water verkopen langs de straat en onze
ouwe bekende. De man die midden op het kruispunt tussen de auto's
door lopend, toilettrollen aan de man brengt.
Met Ghana voor altijd in ons hart gesloten gaan we terug naar huis.

Tanzania, juli 2005

Hoe wonderlijk kan iets soms gaan. In de herfst van 2003 loop ik in de stad en voel ineens een enorme behoefte om naar een 'Afrikaans winkeltje' te gaan, om me even in Afrikaanse sferen te begeven. Het klinkt ongelofelijk, maar nog geen vijftig meter verder zie ik in een zijstraat aan een donkere markies allemaal Afrikaanse houten mobiles hangen.

Het hele winkeltje heb ik nog nooit gezien. Ik ga er naar binnen en kom in een El Dorado terecht.

Overal hangen en staan spullen uit Afrika. Er klinkt muziek uit een radio en een meneer zit achter de toonbank met een thermoskan koffie en de dikke zaterdagkrant. Hij blijkt Joris te heten.

We raken aan de praat. Het is zijn winkel en hij doet het 'erbij', omdat hij het leuk vindt en omdat hij de mensen persoonlijk kent die de spullen gemaakt hebben. Zij verdienen er via de verkoop in deze winkel iets bij.

Joris blijkt een huis op Zanzibar te hebben waar hij elk jaar met zijn gezin naar toe gaat. We praten anderhalf uur over Afrika en reizen. Dan moet ik snel naar school fietsen, want de bel gaat over twintig minuten.

Vlak voor de kerst kom ik er nog een keer om kerstkadootjes te kopen en weer praten we over Afrika.

Ik zeg dat we erover denken volgend jaar misschien wel naar Zuid-Afrika te gaan.

"Nee joh", zegt Joris "Je moet naar Zanzibar komen!"

En zo verlaat ik de winkel met het aanbod om de zomer van 2005 in het huis van Joris op Zanzibar door te brengen!

Hij geeft per email tips voor een safari op het vaste land en de maanden daarvoor heb ik al emailcontact met Casper, de gids die Joris ons aanraadt. Met hem zullen we een safari van vijf dagen gaan maken.

Vlak voor vertrek komen we bij Joris en zijn vrouw thuis om de laatste dingen door te spreken.

Zij komen twee dagen na ons vertrek naar Nederland in het huis in Bwejuu.

In Tanzania heeft men fossielen gevonden van menselijke voorouders die al twee miljoen jaar geleden in het land leefden.

Heel wat landen waren geïnteresseerd in Tanzania.

Rond de 8e eeuw wordt de oostkust al bezocht door handelaren uit Arabië. Zij vestigen zich hier in de 12e eeuw samen met Perzen en Indiërs.

De Europeanen beginnen Tanzania in de 19e eeuw te bezoeken als missionaris of ontdekkingsreiziger, waarna Duitsland aan het eind van de 19e eeuw het land koloniseert.

De lokale bevolking verzet zich hiertegen en zo ontstaat rond 1905 de Maji Maji opstand.

Wanneer na de Eerste Wereldoorlog de Duitse bezetting eindigt, wordt het land overgenomen door Engeland.

In 1929 wordt de TAA, de Tanganyika African Association opgericht, welke in 1954 door Julius Nyerere omgevormd wordt tot de TANU, de Tanganyika African National Union. Nyerere stelt een nieuwe regering samen.

In 1964 verandert de naam Tanganyika in Tanzania als het land een republiek wordt. De eilanden Pemba en Zanzibar worden officieel met Tanzania verenigd.

Nyerere blijft president tot 1985. Pas in 1992 krijgt Tanzania een nieuwe grondwet die oppositiepartijen toestaat. Vanaf 1995 is Benjamin Mkapa de president van het land.

Heden ten dage is het land vooral bekend vanwege zijn prachtige natuur en wildreservaten, waarvan de Serengeti en de Ngorongoro-krater de bekendste zijn.

Ook de bijna zes kilometer hoge berg Kilimanjaro is een trekpleister. Uitrusten van al dit moois kan op de eilanden Zanzibar en Pemba.

Op 3 juli 2005 is het dan na lang wachten eindelijk zover, we vliegen naar Tanzania.

We landen op vliegveld Kilimanjaro, dat slechts één landingsbaan heeft. Het vliegveld ligt tussen Arusha en Moshi, waardoor het veel reizigers naar de Serengeti en Kilimanjaro trekt.

Bij de douane vraagt de beampte ons iets. We begrijpen hem niet. Hij wijst op de immigratiekaart die we moeten invullen een vakje aan.

Hier moeten we opschrijven voor wie we komen.

Ik noem de naam 'Bundar Tours', het buro waarbij we de safari geboekt hebben. En dat is meteen goed, die kennen zij en we worden doorgelaten.

Wanneer we de aankomsthal van het vliegveld inlopen zien we een man staan gehuld in een rode Masai-deken.

Hij houdt een bordje omhoog waarop staat 'Bundar, Mrs Ellen Group.' Het is Casper, de gids.

We lopen met de koffers naar buiten, de warme Afrikaanse avond in en stappen in de groene Jeep die al voor ons klaar staat.

Als we bezig zijn met instappen komt er met een vaartje een witte auto aan die naast de Jeep stopt.

Deze auto is van Mister Bundar, de eigenaar van het safariburo. In zijn oor draagt hij een draadloze headset van zijn mobieltje. Hij neemt onze koffers mee zodat wij meer plaats in de Jeep hebben.

Voor het hotel in Arusha komt de Jeep tot stilstand. Mister Bundar is er al en zet de koffers in de gang en zegt dat we eerst iets gaan eten.

Dat kan op de hoek. Hij gaat zelf ook even mee want hij heeft ook trek. We eten kip met tahoe, een broodpannenkoek en rijst met kool. Cola is op voorraad en blijkt later in heel Tanzania voorradig te zijn.

We zullen de hele reis bijna alleen maar Coca Cola-bilboards langs de weg zien. Zelfs op de wijzerplaat van de Clock Tower van Arusha staat het logo van deze frisdrank.

Deze klok heeft zijn bekendheid te danken aan het feit dat hij zo goed als in het midden staat van de route Caïro-Kaapstad.

De ober maant ons tot afrekenen want het is bijna tien uur in de avond, de zaak gaat zo sluiten.

In het hotel nemen we een douche. Dit duurt even want er komen slechts zes stralen uit de douchekop. Daarna vallen we uitgeput in slaap.

Voordat we de volgende ochtend aan de safari beginnen, willen we eerst onze traveler's cheques inwisselen, want we hebben nog geen geld.

Dit blijkt niet eenvoudig te zijn. Na vier vergeefse pogingen bij verschillende banken in Arusha rijden we terug naar het kantoor van Mister Bundar.

Hij geeft af op de banken en besluit zijn buurman te raadplegen. Deze zal ons geld voorschieten en zelf met onze cheques naar de bank gaan. Terwijl wij wachten op een bankje in het kantoor, biedt de directeur ons allemaal een groen t-shirt aan, hetzelfde wat de gidsen dragen. Hij wil zich op deze manier verontschuldigen voor het gedoe met de

banken. In dit t-shirt slaap ik na zeven jaar nog steeds en de letters zijn er nog niet af gewassen.

Gewapend met een hele stapel Tanzaniaanse shillings gaan we eerst nog langs het busstation. Hier kopen we alvast kaartjes voor de busrit naar Dar es Salaam waar we na de safari naar toe willen.

We stoppen voor een kantoortje, wat tevens een pakketdienst huisvest. In de muur zit een gat met tralies ervoor. We vragen de man aan de andere kant of we een buskaartje kunnen kopen. Hij baant zich een weg tussen de stapels pakketten door naar achteren en komt terug met een ordner. Dit is de meest vergane ordner die nog dienstdoet die ik ooit heb gezien. De omgekrulde, gelaagde kartonnen kافت heeft een dikte van twee centimeter gekregen. Hieruit komen uiteindelijk de bus tickets.

We brengen hierna eerst de koffers naar de camping in de buurt van Lake Manyara, waar we die avond zullen overnachten.

De Jeep ziet er totaal anders uit dan de vorige avond toen we door Casper van het vliegveld gehaald werden.

Aan de achterkant van de auto zitten met touw een tafel en stoelen vastgebonden. Binnenin ligt het vol proviand en kampeerbenodigdheden als tenten, potten en pannen. Op de achterbank zit met een grote doos eieren op schoot kok Peter. Hij gaat alle dagen met ons mee.

Als alle spullen en Peter op de camping zijn afgezet koersen we richting Lake Manyara National Park.

We rijden op een pad van rode aarde door een woud met vele bomen en beekjes. Hier zien we de eerste groene meerkatten in de bomen zitten. Dit zijn de eerste dieren die we zien.

Het woud gaat langzaam over in een savanne. In de verte zien we strepen bruin, wit, roze en blauw. Als we dichterbij komen zien we dat de strepen die we zagen in werkelijkheid bruinrode aarde, met daarin een meer met flamingo's onder een blauwe lucht zijn.

We stoppen langs het zandpad en bekijken de omgeving staande in de Jeep, onze hoofden uit het open dak.

Tussen een groepje bomen staan een impala en een bosbok. In de boom zitten een stuk of tien hornbill's, grote neushoornvogels.

Er komen acht olifanten heel langzaam aangelopen. Ze lopen rakelings langs de auto. Er is een babyolifant bij. We geloven het bijna niet, zoveel dieren op een plek bij elkaar.

Terwijl we verder rijden komt de grote verrassing voor Rogier. Er ligt een cheeta te rusten onder een boom. Meteen op onze eerste dag wordt Rogiers grootste wens vervuld.

Ik maak talloze foto's van het dier voor het geval we er geen een meer zullen zien. We blijven er een tijdje naar kijken. Het besef echt op een Afrikaanse savanne te staan is er nog niet. Dit is zo onwerkelijk.

Het is inmiddels laat in de middag en Casper zegt dat we langzaam terug gaan rijden. Maar niet voordat we nog van allerlei moois zien.

In de laaghangende zon staat een groep van zeker twintig olifanten.

Als we daarachter ook nog gnoes en impala's zien staan, waan ik me in de film 'Out of Africa'.

Na nog vier dik diks, gieren, een dwergmangoest, ijsvogel en een stel helmpareelhoenderen komt er een einde aan de eerste safaridag. Er is heel wat aan te strepen in onze gids met Afrikaanse dieren.

Langs de weg naar de camping passeren we een Masai-veemarkt. De Masai komen van alle kanten naar het marktterrein, lopend of zelfs op de fiets. Allemaal gekleed in een blauwe of rode geruite doek, de meesten dragen een stok in de hand.

Een Masai-man komt meteen naar de Jeep en vraagt waarom we stoppen.

“Even kijken.” zegt Casper. Of we toch maar snel willen doorrijden. Gelukkig heeft Reinier een sneaky picture van de Masai tijdens het gesprek met Casper kunnen maken.

Op de camping is een grote overdekte eetruimte. De tafels zijn gedekt met Masai-kleden.

Het is gebruikelijk dat iedereen zijn eigen kok meeneemt. Deze kan de maaltijd bereiden in een gemeenschappelijke keuken. De koks zijn druk in de weer met potten en pannen en wisselen tijdens het koken de laatste nieuwtjes uit. Zij komen elkaar vaker tegen op de kampeerplekken in dit deel van Tanzania.

We schuiven aan bij een Engels echtpaar en genieten van de heerlijke maaltijd die Peter bereid heeft.

Na het eten wordt er door mensen van de camping getrommeld en gezongen. De muzikanten zitten voor een rondavel die dienst doet als afwasplaats. Hierdoor lopen er steeds koks met de schone vaat dwars door het optreden, maar men lijkt elkaar totaal niet in de weg te zitten.

In bed droom ik alvast van de dag die komen gaat, morgen gaan we op weg naar de Serengeti.

De Serengeti is het beroemdste wildpark ter wereld. De naam Serengeti komt van het Masai-woord ‘siringet’, wat eindeloze vlaktes betekent.

Het is een gebied met savannes en boslandschappen. Het park heeft een oppervlakte van 30 000 vierkante kilometer. Tachtig procent van het park ligt in Tanzania en het overige deel in Kenia.

Als je geluk hebt kun je hier de Big Five zien.

De weg naar de Serengeti is prachtig. We komen regelmatig Masai tegen. Meestal staan ze in groepjes langs de weg.

Sommige jongens hebben figuren van witte verf op hun gezicht geschilderd. Zij zitten in de fase voor de besnijdenis en reizen in groepjes vier maanden buiten het gebied van hun stam. Speciaal voor hen zijn tientallen hutjes gebouwd waar ze kunnen verblijven. Na deze vier maanden worden ze besneden en zijn hierna krijger. Zij krijgen dan een speer en een kleine kudde vee.

De weg waarop we rijden gaat gestaag de hoogte in en er hangen steeds meer wolken op of boven de weg. We zitten op 2200 meter hoogte.

We maken een stop om even over de rand van de Ngorongorokrater te kijken. Het is flink koud en een Masai brengt ons naar een mooie panoramaplek. Over een paar dagen gaan we de krater bezoeken. Het is een prachtig gezicht, we kijken zo'n 600 meter de diepte in.

Onderweg komen we haast geen andere auto's tegen waardoor het lijkt of we hier alleen zijn.

Langs de weg van rode aarde staat een hutje midden in een veld met zonnebloemen.

We stoppen even om te kijken en meteen komt er een groepje van acht kinderen aan. Het lijkt of zij in het huisje wonen. Ze hebben kleding aan die best wel versleten is en dragen allemaal een omslagdoek, waarschijnlijk tegen de kou.

Als we ze wat pennen en schriften geven ontstaat er een gevecht om wie wat krijgt. Het resultaat is een aantal zwaar gehavende schriften en gebroken pennen.

Wanneer we tegen lunchtijd een plekje zoeken om te gaan picknicken, zit er een groepje Masai-kinderen met een volwassen man in het gras. Zij krijgen les. We stoppen even voor een praatje en natuurlijk een foto.

In het hoge gras onder een acaciaboom eten we uit een plastic doosje van Peter een aardappel, groente en kip.

De kinderen zitten op de motorkap van de Jeep en ik op een steen in het gras. Op zo'n tien meter afstand van mij scharrelen zes hoppen in het gras. De vogels hebben hun mooie kuif opgezet.

Tot onze grote verbazing, maar vooral verassing, komt er zomaar een groep van acht giraffes langs. In een statig tempo lopen ze ons voorbij. Kippenvel.

Tijd om nu echt richting de Serengeti te gaan. Hoe dichter we bij de ingang komen hoe meer dieren we al zien: leeuwen, een hyena, wrattenzwijn, jakhals en zebra's.

"Stop!" roep ik bijna panisch naar Casper, want ik wil graag een foto maken.

Maar hij is streng en zegt dat dit nog niets is in vergelijking met wat we straks te zien krijgen en we hebben nog een flinke rit voor de boeg. Eindelijk komt de ingang van het wildpark in zicht. Ik ben verbaasd dat het slechts een houten poort is en dat er geen hek te zien is wat het park afscheidt van de omgeving. Zoiets heb ik in gedachten altijd voor me gezien.

Het is laat in de middag als we bij de camp-site aankomen. Casper en Peter klappen de tafel uit en leggen de Masai-deken er weer op. Er wordt een vuurtje gestookt, waarboven een ketel wordt opgezet met water. Hierdoor zullen we straks een warme douche hebben. Er komt meteen een wandelende tak uit het vuur rennen, ontsnappend aan de vlammen.

We drinken thee met een schaal popcorn erbij, terwijl Casper en Peter de tenten opzetten.

De omgeving is heel bijzonder. Er staat nog een andere Jeep op het kampeerterrein.

Twintig meter vanwaar we nu zitten staat een echte Afrikaanse douche zoals je die ziet in films. Een rond rieten scherm met aan de rand een douchekop. Er boven hangt een installatie waar warm water in een zak gegoten kan worden.

De toiletten, die een stukje verderop staan, hebben alleen aan de onderkant metselwerk, waardoor je zittend op de pot nog wild kunt spotten.

Er komt een Masai op een fiets langs. Hij houdt de camping in de gaten en let erop of er geen wilde dieren in de buurt komen.

Het warme eten smaakt goed en daarna zitten we nog lang naast het kampvuur.

Rogier gaat als eerste onder de buitendouche. Ik maak een foto van hem die natuurlijk niemand mag zien.

En dan liggen we voor het eerst in een tent in de Afrikaanse wildernis. Bij het huilen van hyena's in de verte vallen we in slaap.

's Morgens word ik wakker van het grappige geluid van gnoes. Het lijkt een beetje op het loeien van een koe, maar dan in korte stootjes en tweetonig.

Wanneer we uit de tent komen is de tafel al gedekt en staat er een blikje koffiepoeder op tafel. Wat kan koffie dan lekker zijn.

We zijn niet alleen. Op een meter afstand van de ontbijt tafel staan een paar gnoes toe te kijken. Het zijn leuke beesten met hun lange kop met hoorns erop en het lijkt of ze standaard een verbaasde blik hebben.

We gaan op pad voor een hele dag in de Serengeti.

Het is meteen raak. Er liggen twee cheeta's onder een boom. Er staan al een paar Jeeps bij van waaruit druk gefotografeerd wordt. Wij doen dat natuurlijk ook. Rogier blij en wij ook, want ze liggen op nog geen tien meter van de auto.

Na een stuk verder gereden te hebben willen we toch nog even terug om te kijken of de cheeta's er misschien nog liggen.

De andere Jeeps zijn weg en een van de cheeta's heeft net op dat moment een Thomsongazelle op het oog. Hij neemt langzaam de jachthouding aan. Door de knieën gezakt en met de buik bijna over de grond slepend slipt hij behoedzaam door het hoge gras en zet het daarna op een rennen. De gazelle ook. Casper komt ook in beweging en rijdt achter de cheeta aan.

Na een lange achtervolging heeft de cheeta de gazelle te pakken en blijft met de gazelle liggen.

Een cheeta kan tijdens de achtervolging van zijn prooi een snelheid halen van wel 93 kilometer per uur. Na deze inspanning heeft de cheeta zo'n veertig minuten nodig om af te koelen.

Casper rijdt heel langzaam door.

"Pak je camera!" zegt hij "Om deze foto te maken betalen ze bij National Geographic duizend dollar!"

Dan staan we ineens op twee meter afstand van de hijgende, uitgeputte cheeta met de Thomsongazelle in zijn bek.

Eigenlijk ben ik te beduusd om een foto te maken. Uiteindelijk hebben we er bijzondere plaatjes aan overgehouden.

We zien die dag nog leeuwen, Masai-giraffes, olifanten, struisvogels en nog veel meer, maar we zijn toch nog het meest onder de indruk van de jagende cheeta.

's Avonds in de tent nemen we alles wat we gezien hebben nog een keer door.

Na het ontbijt de volgende ochtend worden de kampeerspullen weer op en in de auto geladen en gaan we op weg naar de Ngorongorokrater.

Dit is de grootste caldeira (ingestorte vulkaankegel) ter wereld die nog intact is. Waarschijnlijk is de berg drie miljoen jaar geleden zo'n vijf kilometer hoog geweest toen deze zichzelf opblies. De bodem van de krater die daardoor ontstond zakte in de berg weg. Er ontstond een krater van maar liefst 18 kilometer doorsnede.

Sinds 1951 hoort de krater bij de Serengeti en sinds 1978 tot het werelderfgoed van de UNESCO.

De rand van de krater heeft een hoogte van 600 meter en in het midden ligt een zoutmeer. Er is genoeg wild te zien.

De giraffe zal je in de krater niet tegen komen. Zij kunnen met hun lange nek en poten de steile afdaling naar de kraterbodem niet maken. Bij de ingang van de krater is het ijskoud. Nadat we bij een Masai een toegangsbewijs gekocht hebben, kunnen we aan de 600 meter lange afdaling beginnen.

Dit is iets spectaculairs. Je ziet een enorme vlakke in de diepte met hier en daar wat vlekken.

Al afdalende krijgen de dingen snel veel meer vorm, maar is er nog geen wild dier te zien.

De witte vlek in het midden wordt een grotendeels droogstaand zoutmeer waaruit kleine zouttornado's omhoog worden geblazen.

Flamingo's zoeken voedsel in het niet drooggevallen gedeelte.

Om het meer lopen gnoes, zebra's en wat buffels. In het gras liggen twee leeuwen.

Casper stopt de auto vrij dicht bij hen. We fotograferen fanatiek. Als Casper na een kwartiertje de motor van de Jeep weer start, wekt dit tot grote hilariteit van iedereen de paringsdrang van de leeuwen op. Zelfs Casper heeft het niet meer van het lachen. Hij vertelt dat ze daar meestal een rustig aan het oog onttrokken plekje voor opzoeken. Nog maar even een paar spectaculaire kiekjes nemen dan.

Vlak aan de waterkant van het meer heeft een hyena een nest met jongen. Moeder ligt lekker in de zon en de jongen steken alleen zo nu en dan even hun kopjes tussen de uit stenen bestaande nestopening.

Er is een grote poel waarin een aantal nijlpaarden liggen.

Het is lunchtijd en Peter geeft ons allemaal een pakketje. Casper raadt aan dit in de auto op te eten, want zodra je hiermee naar buiten gaat is de kans groot dat er zomaar een zwarte wouw met je lunch vandoor gaat.

Na het eten kunnen we even de benen strekken langs de waterkant. Een bijzondere ervaring; zitten onder een boompje, kabbelend water langs de oever en een stuk verder op een groep poedelende nijlpaarden. Van mij mag dit moment eeuwig duren.

Maar dat gebeurt natuurlijk niet en met de dierengids op schoot rijden we verder.

"Neushoorns!" roept Casper en wijst naar een plek in de struiken. En ja hoor, daar staan ze, twee zwarte neushoorns.

Er lopen ook nog twee secretarismvogels statig door het gras en als klap op de vuurpijl zien we nog de enorme koritrap.

Deze vogel kan een lengte hebben van 1.20 meter en zijn gewicht varieert van 11 tot 19 kilogram. Bij dit alles kan hij nog vliegen ook. Een heel imposant dier.

Aan het eind van de middag is het tijd de weg naar boven aan te vangen. Nu had ik gelezen dat de rit naar beneden nogal beangstigend kan zijn. Voor mij geldt het omgekeerde. Water in de handen tijdens de langzame rit omhoog naar de kraterrand.

Hoog, heel smal en sommige chauffeurs zijn daarbij niet te beroerd om een inhaalmanoeuvre uit te voeren, waarbij je voor je gevoel over de kraterrand zelf heen hangt.

Eenmaal veilig boven komen we na een aantal kilometer rijden terecht op een zeer goed wegdek van asfalt. Deze weg is een cadeau van Japan aan Tanzania.

Via deze Japanse weg bereiken we de laatste camping. Het is ook alweer de laatste avond van de safari. Tijdens het eten nemen we de dagen nog eens door met Casper. We hebben veel gezien en veel op de foto kunnen vastleggen. Dat laatste hoop ik tenminste, want het is toch altijd weer spannend als je de foto's na een week gaat ophalen.

Onderweg naar Arusha stoppen we langs de weg bij een houtsnijder. De winkel staat werkelijk vol met beelden en we kunnen moeilijk kiezen uit dit enorme assortiment. Ook niet met de hulp van de vijf constant roepende en beeldjes omhooghoudende verkopers.

We zetten alle beelden bij elkaar en gaan afdingen. Het bedrag is natuurlijk veel te hoog. Na veel heen en weer bieden blijft de prijs hangen op 590.000 Tanzaniaanse shillings, zo'n 700 dollar.

Dit vinden we te veel en Casper stelt voor ergens anders te gaan kijken. Ik baal, want er zitten mooie beelden bij.

Waarschijnlijk was dit te verwachten, maar als Casper de motor aanzet, klopt de verkoper op het raam. Het mag ook voor 210.000. Alles wordt keurig in kranten verpakt en tevreden draaien we de weg weer op.

Het regent een beetje. Het komt mijn stemming niet ten goede, want binnen een uur zullen we afscheid nemen van Casper. Peter de kok is eerder onderweg in zijn dorp al uit de auto gestapt.

Casper stopt aan de rand van Arusha bij een benzinstation. Daar zien we de witte auto van Mister Bundar ook staan. Het blijkt dat hij onze koffers bij zich heeft en dat Casper ons met de Jeep naar Moshi zal brengen, waar we twee overnachtingen aan de voet van de

Kilimanjaro hebben geboekt. Dat is een verrassing. Nog even uitstel van het afscheid dus.

Na een uur komen we aan in Moshi. De hele Kilimanjaro is niet te zien. Er hangt een laaghangende bewolking boven het stadje. Casper vertelt dat je op heldere dagen de berg al vanaf het vliegveld kunt zien.

We worden afgezet voor de deur van hotel Philip. Dan is het echt tijd om afscheid te nemen van Casper. Hij omhelst en bedankt ons. Als hij als laatste Rogier optilt moet Casper huilen. Ik daardoor natuurlijk ook. We moeten hem beloven terug te komen om met hem een ander deel van Tanzania te gaan bekijken.

De hele avond moet ik aan het afscheid denken. Wij zijn ook een beetje gehecht geraakt aan Casper en de kinderen zeggen dat ze Casper al missen.

Het loopt tegen etenstijd dus gaan we op pad. We vinden een Indiaas-Italiaans restaurantje waar we heerlijk eten.

De volgende dag 'doen' we een dagje Moshi. We schuiven om 7 uur de gordijnen van onze 'room with a view' open, maar weer geen Kilimanjaro.

De hoteleigenaar vertelt ons dat de berg om een uur of zes 's avonds op de meeste dagen wel te zien is.

Vandaag gaan we een dagje shoppen om souvenirs in te slaan. We hebben hierna alleen nog een dag in Dar es Salaam en we vinden het leuker de souvenirs in Moshi te kopen. Dar es Salaam klinkt echt als een grote stad en Moshi is wat dat betreft authentieker.

Op straat wemelt het van de verkopers. Op elke hoek staat sowieso een fruitverkoper. Van het te koop aangeboden fruit zijn keurige stapeltjes gemaakt.

We scoren goed op souvenirgebied. Kettingen, beeldjes, een jeep gemaakt van een oud frisdrankblikje. We laten ons zelfs Masai-sandalen, gemaakt van autobanden, aanmeten.

Rond zes uur lopen we het hotel binnen om de souvenirs even op het bed te gooien.

We kijken toch nog even uit het raam, en warempel: we zien de besneeuwde top van de Kilimanjaro. Heel kort kunnen we ervan genieten want al snel schuiven de wolken weer voor de berg. Wat een geluk.

Buiten, voor de deur van het hotel, wachten we op de taxi die ons naar het restaurant zal rijden.

Net als de avond ervoor staat er voor de ingang van het hotel een Amerikaanse non, die ons voor de tweede keer fanatiek probeert te bekeren tot haar geloof. Ze blijft zelfs nog doorgaan terwijl we in de taxi stappen. De taxichauffeur kent haar blijkbaar. Hij geeft vol gas en lacht naar ons.

We eten wederom bij het Indiaas-Italiaanse restaurant.

Op de hotelkamer delen we daarna de koffers opnieuw in vanwege de hoeveelheid souvenirs.

Morgen wordt het vroeg op staan geblazen, want de bus naar Dar es Salaam vertrekt al om 8.15 uur.

We zijn veel te vroeg bij het busstation. Na enige verwarring wordt duidelijk dat de tijd die op de buskaartjes vermeld staat, de tijd is dat de bus vanuit Arusha richting Moshi vertrekt.

We nemen maar plaats op de blauwe plastic kuipstoeltjes die om een aantal tafels heen staan.

Langzaam aan raken alle stoelen bezet door reizigers met allerhande bagage. Van nette koffers tot dozen die helemaal ingetapet zijn met breed plakband.

De busrit naar Dar es Salaam is lang, acht uur, maar alles behalve saai. Kort na vertrek gaat een meisje de bus rond en deelt flesjes water uit. Op het etiket staat de naam van de busmaatschappij en Gods zegen voor een veilige rit. We hoeven ons niet te vervelen, want voor in de bus hangt een televisie. Hierop zien we de hits uit de top 40 van Tanzania. De clips zijn leuk om te zien. De zangers staan in hun mooiste kleding aan de rand van een mooi hotelzwembad, of leunen op de motorkap van een Toyota.

We rijden over de Masai-vlakte en zien veel Masai met hun vee en een aantal keer groepjes jongens met de wit beschilderde gezichten.

Vanaf het busstation in Dar es Salaam rijdt een taxi ons naar het hotel. De sfeer is hier totaal anders. Veel gewapende bewakers op hoeken van de straat.

Voor ons hotel staan ook twee mannen met grote geweren om hun schouder die de boel in de gaten houden. Wel even wennen na onze vreedzame safari.

Vroeg in de ochtend worden we gewekt door de oproep tot bidden van de moskee.

Naar Zanzibar! schiet het meteen door mijn hoofd.

We hebben besloten de langzame boot te nemen en niet de supersnelle. Deze snelle boot wordt voornamelijk door toeristen genomen die snel op het eiland willen zijn. Wij gaan met een oud passagiersschip.

Omdat wij toeristen zijn, zijn we verplicht een eersteklas kaartje te kopen. We krijgen een enorme salon met zacht fluwelen banken tot onze beschikking. Op twee van de zes banken liggen twee Tanzaniaanse vrouwen in diepe rust.

De man die de salon onder zijn hoede heeft ziet ons zitten en zet daarop meteen de videorecorder aan met Tom en Jerry-films.

We lopen een beetje over het schip en al snel blijkt dat wij de enige blanken zijn. Buiten op de bankjes zitten hele Masai-families maaltijden te bereiden op kleine kooktoestelletjes.

Het duurt nog een hele tijd voordat de boot vertrekken zal. Deze boot bevoorraadt ook voor een groot deel de winkels van Zanzibar.

Er wordt van alles ingeladen: fruit, groente, zakken meel, een complete drogisterijvoorraad. Maar ook auto's, balen stro, twee servieskasten en zo'n vijftig matrassen. Op zich is het kijken hiernaar al een belevenis, de drukke bewegingen en het geroep naar elkaar van de mannen die de voorraad aan boord brengen geeft een bepaalde sfeer.

Uiteindelijk klinkt dan toch de scheepshoorn en kan de boot vertrekken naar Stonetown op Zanzibar, waar we over een ruime drie uur aan zullen komen.

Er staat een flinke wind, maar na twee uur varen kunnen we al een glimp van Zanzibar opvangen. Toen nog niet wetende dat we door de sterke wind nog zo'n vierenhalf uur voor de boeg hadden.

We staan op de reling naar het eiland te kijken. Geregeld komt er vanaf het dek boven ons een plastic zak met afval voorbij waarin de etensresten van de passagiers zitten. De zak verdwijnt in de Indische Oceaan onder water. Wanneer wij ons afval keuring in de prullenbak in de salon gooien, wordt deze door een bemanningslid even later ook over de reling in zee gesmeten.

Ik krijg intussen wel lichtelijk de kriebels. We varen, maar Zanzibar komt niet dichterbij. Om elf uur staat de chauffeur van mama Adah ons, zoals afgesproken, in de haven van Stonetown op te wachten. Het is intussen al ver na twaalf.

Wanneer we na zes uur varen aanleggen in de haven heb ik de hoop opgegeven dat de chauffeur er nog staat.

Ik geloof mijn ogen dan ook niet als ik tussen de tientallen afhalers een man met een A-viertje met daarop mijn naam zie staan.

Achteraf horen we dat hij de hele dag met onze aankomst in de weer is geweest. Als de boot om half twaalf nog niet is aangekomen, denkt hij dat we misschien met het vliegtuig komen. Hij rijdt naar het vliegveld. Niemand natuurlijk. Eenmaal terug in de haven hoort hij van de storm en de vertraging die de boot daardoor opgelopen heeft.

We zijn enorm blij dat hij er staat. Nadat we de koffers in het busje hebben gezet gaan we even boodschappen doen bij de Cash and Carry die vlak bij de haven ligt. Ook halen we wat fruit op de markt. Daar kunnen we de eerste dagen in het huis mee rondkomen.

Het wordt schemerig en we hebben nog een rit van een uur voor de boeg naar de oostkust.

In het donker slaan we van de asfaltweg af en rijden over hobbelige zandpaden en dan weer een wat betere weg door een beboste omgeving.

Ineens zien we groot verlicht huis staan. Hier woont mama Adah, de vrouw die het hele jaar op het huis van Joris past. Zij heeft de sleutels en die halen we daarom eerst bij haar op.

Mama Adah is een bijzondere vrouw. Ze heeft een erg druk bezet leven, wat zij volledig onder controle heeft.

Komt er een bijzondere bezoeker naar Zanzibar, zoals president Clinton van Amerika, dan is mama Adah daarbij.

Ze draagt altijd een rieten mandje aan haar arm waarin haar mobiel zit. Die zullen we die weken nog vaak horen afgaan voor belangrijke gesprekken.

Dan neemt ze op, luistert, kijkt ons aan en legt haar hand over het spreekgedeelte.

"Sorry, the States.", zegt ze geluidloos tegen ons en ze draait zich dan om, om tijdens het telefoongesprek enige privacy te hebben.

Wanneer we uit het busje stappen komt ze dan ook meteen aangelopen en heet ons hartelijk welkom.

We blijken nu voor haar hotel te staan en ze begeleidt ons door de tuin naar de ingang. We horen de branding, maar in het donker zien we die niet.

Een enorme rieten overkapping vormt de ontvangstruimte van het hotel. Aan de binten van het plafond hangen tientallen bewerkte en beschilderde kalebassen. Overal branden kaarsen en we krijgen van

haar zoon, haar steun en toeverlaat in het hotel, een oranje drankje aangeboden.

Tijd om naar het huis te gaan. Wij nemen achter in de auto plaats en mama Adah gaat naast de chauffeur zitten.

Na twintig meter ontdekken we dat mama Adah alle kuilen en hobbels in de zandweg kent en roept zij roept constant naar de chauffeur.

“Gas! Nu insturen!”, soms geeft ze zelf een draai aan het stuur. We proberen ons lachen in te houden.

Het huis van Joris ziet er aan de binnenkant prachtig uit. Meubels uit verre landen en herinneringen aan reizen staan in harmonie opgesteld. We ploffen na een douche in een prachtig hoog houten Afrikaans bed met muskietennet. Ineens slaat de generator uit en is het aardedonker. Ik leg mijn boek weg en val meteen in slaap.

De volgende ochtend word ik gewekt door Reinier. Hij heeft een gordijn opengeschoven.

“Mam, het lijkt wel een droom!” roept hij.

Ik loop naar het raam en geloof ook mijn ogen niet. Het huis staat in het witte zand van het strand. De tuin met een paar palmbomen erin heeft een omheining van bamboe paaltjes. Het strand loopt iets naar beneden af en gaat over in koraalrif.

In de verte achter het koraalrif, zien we de golven van de branding. Er liggen schelpen in het zand die we alleen in boeken gezien hebben.

Na het ontbijt gaan de jongens op het rif kijken. Ineens staat mama Adah naast me; tijd voor een briefing.

Zij zal al onze uitstapjes regelen, als we het maar een dag van te voren melden. Het busje met haar chauffeur staat tot onze beschikking.

Buiten bij de voordeur staat een bewaker en zijn vrouw zal voor ons het huis schoonhouden en koken. Het laatste tegen een prijs van 2 dollar per dag.

We blijven die dag lekker bij het huis.

De buurman komt kennis maken. Hij is kunstenaar en we moeten even naar zijn kunst komen kijken. Heel leuk om te zien is dat hier de schilderijen hangen die ik in Nederland in de winkel van Joris heb gezien. Hier is de man dan ook heel trots op.

Hij plukt voor ons een paar kokosnoten en laat ons de melk proeven. Heerlijk.

Deze buurman zal tijdens ons verblijf elke dag even aanlopen. Je hoort in de verte zijn ononderbroken aanstekelijke lachje al. Zijn leven bestaat voor een heel groot deel uit lachen.

Na de koffie vraagt de bewaker of we vanavond vis willen eten. Nou, dat klinkt goed. Het wordt vanmiddag gebracht, vertelt hij. Zijn vrouw zal het voor ons klaarmaken.

Mama Adah komt de kinderen halen om bij haar in de tuin te spelen. Ze blijkt min of meer de buurvrouw te zijn, terwijl we op de avond van aankomst het idee hadden toch een aardig ritje gemaakt te hebben. Haar hotel is een waar paradijs. We komen in een tuin waarin houten bedden met een liggedeelte van geknoopt touw in het zand staan. Overall wapperen aan houten rekken Afrikaanse stoffen als zonwering. Er staat een schommel en een boomhut.

Mama Adah draagt mij op de trap van de boomhut te beklimmen. Daar blijkt zich de bibliotheek te bevinden. Een houten kast vol boeken en houten banken met kleurrijke kussens erop. Hier kun je heerlijk in de schaduw lezen en heb je een prachtig uitzicht over het witte strand en de groene zee.

Er zitten een paar van verwondingen herstellende vogels in kooien en in een enorme kartonnen doos zit Cobus, een grote landschildpad. Hij mag een paar maal per dag lekker door de tuin scharrelen. Mama Adah geeft de schildpad meteen aan Rogier die er een beetje onwennig in zijn handen staat, omdat het beest best wel wat weegt. Aan het eind van de middag komt er ineens een houten boot vrij dichtbij het strand. Het water staat hoog, dus het rif is grotendeels onder gelopen.

Een man houdt een tros vissen omhoog die bij elkaar zijn gebonden met een touw.

Onze vis voor vanavond! We kijken onze ogen uit. Knalgroen met rode vissen, een blauw-gele en er is er zelfs een bij met een tijgerpatroontje. Een heerlijke vispot voor vanavond dus.

En passant houdt een jongen uit de boot nog een enorme rode glanzende schelp van zo'n 20 centimeter omhoog. Heel verleidelijk, maar dat mogen we niet mee naar Nederland nemen.

Kizimkazi is de bestemming van de volgende dag, gelegen in het zuiden van Zanzibar. Hier kun je zwemmen tussen dolfinen.

Mama Adah heeft alles voor ons geregeld, tot en met de maaltijd aan toe.

Het blijkt een locatie te zijn uit de 'onbereikbare-reizen-gids'. Een klein wit stenen restaurant met rieten dak. Hier krijgen we koffie. Daarna dalen we langs een enorme in de rots een uitgehakte trap naar beneden. In een uitsparing in de berg zit een man houten dolfijnen te snijden.

We staan voor een turquoise branding. Op het witte zand liggen gehavende gekleurde houten bootjes.

We krijgen zwemvliezen, een zwemvest en een duikbril en varen in een van de boten de iets wilde Indische Oceaan op.

Na een half uurtje zien we een paar boten dobberen. Kleine groepjes mensen liggen in het water.

Wij laten onszelf er ook in zakken. Meteen springen er dolfijnen uit het water omhoog en zwemmen onder ons door. Ongelofelijk!

Rogier vindt het eng omdat er een flinke deining op zee is. Hij is pas negen en wat klein voor zijn leeftijd, dus ik vind het ook niet prettig dat hij in de oceaan drijft en wij gaan er samen uit. Vanaf de boot zien we de dolfijnen ook goed.

We mogen maar een bepaalde tijd blijven en als die om is varen we terug. Een moederdolfijn zwemt met haar kleintje een heel eind met ons mee.

In het restaurant wordt een heerlijke maaltijd voor ons neergezet. Wat was dit weer een belevenis.

Om zes uur zitten we de volgende ochtend onderuit gezakt in de ligstoelen met koffie in de hand klaar op de veranda om van de zonsopgang te genieten. Voor onze neus rijst ze op uit de zee en geeft deze een prachtige oranje-gele kleur. Het drooggevallen koraalrif neemt ook deze kleur aan. Tussen de dan nog donker gekleurde palmbomen, maar op het deels door ochtendlicht gekleurde zand fietst een man voorbij, net voor de branding langs.

Van dit prachtige natuurmoment zullen we nog veel kunnen genieten. Vandaag voor de een na laatste keer op deze locatie, want Joris komt morgen met zijn gezin aan op Zanzibar.

Vrij kort voor vertrek kwamen we er op een wonderlijke manier achter dat onze vakanties elkaar een week overlappen. Niemand snapt achteraf dat we dit niet opgemerkt hebben.

"Geen probleem." zei Joris vlak voordat we weggingen, "Mama Adah regelt wel een nieuw adres voor de tweede week voor jullie."

En dat is zo. Morgenochtend zal de chauffeur van mama Adah ons naar het nieuwe huis brengen.

Vandaag rijden we nog een keer naar Stonetown voor de boodschappen, een rit van een uur. Enkele tegenliggers toeteren naar ons. De chauffeur begrijpt de hint, draait zich half om.

“Kan de baby zijn arm binnenboord doen? Het is gevaarlijk je arm uit het raampje te houden.” vraagt hij

De baby is Rogier en die vindt deze benaming helemaal niet zo leuk. Mijn lachen inhoudend vertel ik dat het lief bedoeld is, zijn elleboog steekt uit het raam en de wegen zijn hier erg smal.

We halen weer een voorraadje bij de Cash and Carry en bezoeken de markt nog een keer.

Op de terugweg naar de Oostkust zien we ineens tien Kirk's rode franje-apen in de bomen zitten. Deze apen leven alleen op Zanzibar. We weten al een paar dagen dat ze er zitten, want langs de weg waar deze bomen staan heeft men drempels aangelegd, om aanrijdingen met de apen te voorkomen. Ook geven speciale verkeersborden met daarop een tekening van deze apen het gevaar van botsingen aan. De rest van de dag genieten we nog van de omgeving van het huis en kopen een paar schilderijtjes bij de buurman.

Het nieuwe huis waar we de komende week zullen doorbrengen ziet er totaal anders uit dan het luxueus ingerichte huis van Joris.

Het ligt vlak naast het hotel van mama Adah, maar dan aan de andere kant.

Er staat een wat stugge man in de deuropening die ons zal rondleiden. Zijn naam is Mister Mkuku. Hij heeft opdracht van mama Adah gekregen op ons te letten en te zorgen dat het huis er goed uit ziet. Eenmaal binnen moeten we even wennen. De muren zijn kaal, zonder behang of verf, er is één oliepit om op te koken, de douche is buiten. Daarentegen hebben we dan weer wel een eethoek waarvan de tafel en de stoelen bekleed zijn met koeienhuid.

Mister Mkuku helpt ons de koffers naar de slaapkamers te brengen. Hierna pakt hij een stuk papier waarop hij zijn naam en die van zijn vrouw schrijft.

Dan begint hij te praten en houdt niet meer op, we verstaan er echter geen woord van. Dat weerhoudt hem er niet van te stoppen met zijn verhaal en hij schenkt koffie voor ons in.

Als de koffie op is zeggen we dat we even het dorpje in gaan. Daar zijn piepkleine uit bamboe opgebouwde winkeltjes waar je kleine dagelijkse boodschappen kunt kopen. Een winkeltje heeft zelfs een grote sticker aan de muur waarop door middel van een logo duidelijk wordt dat deze winkel rolstoeltoegankelijk is.

Rogier is een slipper verloren in de zee en zonder slippers kun je het rif niet op of de zee niet in vanwege de scherpe randjes aan het koraal. We zien zowaar een hele bos slippers hangen. Omdat ze spotgoedkoop en kleurrijk zijn koop ik voor Olivier en mij ook maar een paar nieuwe als reserve. Alle kinderen uit het dorp zijn hier getuige van en het is een wonder dat we de slippers nog terug naar het huis hebben kunnen krijgen. De hele weg werd er door kinderen om de slippers gevraagd en werd door hen aan het schoeisel getrokken.

Via een bospaadje komen we weer op het strand. Leuk is dat het hier heel gewoon is dat koeien op het strand naar eten zoeken. Een heel apart gezicht.

De deur van het huis staat op een kier. Mister Mkuku schrikt als we binnenkomen. Hij legt snel een van de tijdschriften terug die we vanuit Nederland hebben meegenomen. We zien nog net dat hij een modereportage van de nieuwste bikini's aan het bekijken was.

Laat in de middag reserveren we plaatsen in het restaurant van Mama Adah. Het is een duur stekje om te eten, maar we vinden het leuk om het een keer te doen.

Mama Adah is die dag zelf naar de stad, heeft vast belangrijke besprekingen met hooggeplaatste mensen.

Het eten smaakt meer dan verrukkelijk. Op het moment dat het toetje gebracht wordt, zwaaien ineens de deuren naar de keuken open. In de deuropening staat mama Adah, met een keurig schortje voor. Ze doet het af en komt bij ons zitten. Ze had gehoord dat wij die avond zouden komen eten en stond erop zelf te koken als verrassing.

Helemaal voldaan en met volle maag lopen we over het strand terug naar het huis. Het is bijna volle maan en alles is verlicht door de maneschijn. Een prachtig gezicht.

De volgende ochtend kunnen we de boodschappen combineren met wat bezoeken in de omgeving van Stonetown.

In de haven van Stowntown staan een aantal kraampjes van Masai langs de kade. Ik koop er een armband en een stukje verderop op een straathoek de CD met het bekende lied 'Jambo jambo bwana.' die we

daar al bijna grijs draaien in de radio-CDspeler en ons voor altijd aan Zanzibar zal doen terugdenken.

Tussen de middag neemt de chauffeur van mama Adah ons mee naar restaurant Malindi, ook in Stonetown.

Als we binnen komen sluiten we aan in de rij. Je loopt langs een vitrine met eten en wijst aan wat je wilt hebben.

We zijn niet de enigen. Het is lunchtijd en veel mensen in de rij hebben een eigen plastic voorraaddoosje bij zich, dat zij waarschijnlijk elke middag daar laten vullen. Het is een bonte rij. Veel mensen uit de stad, politie-agenten en wij, de enige toeristen.

Als we met een bord dampend eten een plekje zoeken, gebaart een ober dat we gewoon ergens kunnen aanschuiven. Iedereen eet met iedereen, dat is de gewoonte, anders kan men de grote toeloop aan klanten niet kwijt aan de tafels. Een man die bij ons aan tafel zit houdt tijdens het eten zelfs gewoon zijn helm op. We kijken onze ogen uit en genieten van de heerlijke maaltijd die nog geen twee euro kost.

We gaan richting Jozani-forest. Een bos wat bekend is vanwege de enorme mahoniebomen en de Red Colobus apen (of: Kirk's rode franje-apan) die daar leven.

We lopen met een gids een eind het bos in. Hij wijst ons op eucalyptusbomen, grote varens, elephant-trees en yuca's.

Als klap op de vuurpijl vliegt er een Paradijsvogel met een hele lange, wapperende staart vlak voor onze neus langs.

Al snel zien we de Red Colobus apen. Deze leven alleen op Zanzibar en worden beschermd. Dit is nodig omdat de locals vroeger nog wel eens zo'n aap schoten voor het diner.

De apen zijn niet bang en we kunnen prachtige foto's maken. Ze zitten in de struiken en het lijkt of ze kleine vruchtjes van de takken plukken. Met hun onbehaarde zwarte gezicht met daarom heen lange witte haren zien ze er guldig uit. Hun witte buik en roodbruine rug en armen geven de apen een bijzonder uiterlijk.

Een groot deel van het Jozani-forest bestaat uit mangrovebos. We kunnen nog net op de steigers lopen, want het is vandaag volle maan en dus staat de zee hoog. De zee is twee kilometer verderop, maar je ziet hier zelfs dat er beweging in het water zit.

Boven het wateroppervlak steken niet alleen bomen uit, maar ook hier en daar versteende stukken koraal. Het mangrovebos groeit min of meer op het koraal. De bomen groeien eerst met hun wortels een bodemlaag van grond in en stuiten dan op het koraal.